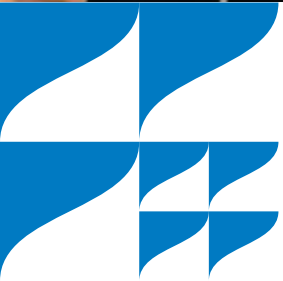
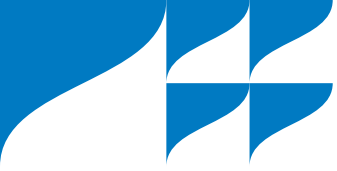

In Dordrecht hoort iedereen erbij

Meerjarenbeleidsplan
Wmo Gemeente Dordrecht
2020 - 2023

*Oktober 2019
Gemeente Dordrecht*

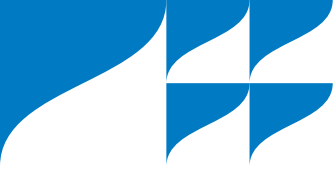

Inhoudsopgave

Voorwoord

1	Terugblik	4
2	Waar hebben we mee te maken?	7
2.1	Ontwikkelingen binnen Dordrecht	9
2.2	Effecten van het rijksbeleid	10
2.3	Regionale samenwerking	10
3	Waar staan we voor?	12
4	Hoe gaan we daarvoor?	18
4.1	Verbetering en versterking	20
4.2	Vernieuwing en versnelling	27
5	Financiën	31
	Bijlage	33
	Monitor Wmo-beleidsplan 2015 – 2018	

Voorwoord

Oog hebben voor wat mensen nodig hebben, zodat ze zo goed mogelijk zelfstandig hun leven kunnen leiden. Dat is waar de Wmo voor ons over gaat. Daarbij kijken we verder dan een beperking of probleem. In Dordrecht gaat het om mee kunnen doen en erbij horen.

We willen onze inwoners ondersteunen die te kampen hebben met lichamelijke of psychische beperkingen. Daar zetten we met dit Wmo-beleid op in.

De komende jaren gaan we aantal dingen anders doen. Dat betekent niet dat we helemaal opnieuw beginnen. We gaan door met zaken die de afgelopen periode goed zijn gedaan. Zoals de kwaliteit van de ondersteuning, daar zijn onze inwoners blij mee. Tegelijkertijd zien we dat we het maximale uit de mensen en hun netwerk hebben gehaald. Daarom kiezen we voor een verschuiving in onze aandacht naar doen wat nodig is. Er gebeurt al veel goeds in de stad, bijvoorbeeld vanuit vrijwilligersinitiatieven. Als deze initiatieven bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen, zijn wij ook bereid om deze (financieel) te ondersteunen.

Daarbij gaat het enerzijds over preventie en effectieve ondersteuning, en anderzijds over armoede, eenzaamheid en goede, liefdevolle zorg. We zien dat we op al deze vlakken meer kunnen betekenen voor onze inwoners. Dat doen we samen met onze partners in de stad en hun betrokken en toegewijde medewerkers.

Onze maatschappelijke partners, inwoners en cliënten hebben dan ook meegedacht, meegepraat en meegeschreven aan dit beleid. We hebben elkaar hard nodig om ervoor te zorgen dat iedereen zo lang mogelijk mee kan blijven doen en de ondersteuning krijgt die nodig is.

Peter Heijkoop

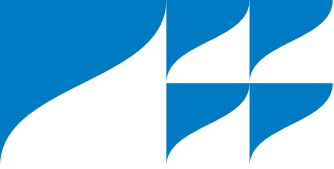
Wethouder zorg en welzijn, werk en inkomen en onderwijs

1.

Terugblik

Bevindingen uit
de afgelopen
beleidsperiode

Sinds 1 januari 2015 zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de gewijzigde Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)¹. Daarvoor hebben we onze visie, doelstellingen en acties op Wmo-gebied beschreven in het meerjarenbeleidsplan Wmo 2015 - 2018. Hierin stond het volgende centraal: inzetten op meedoen naar vermogen, benutting van de eigen kracht en het sociale netwerk van inwoners, en een actieve bijdrage leveren aan de samenleving. Daarbij waren het bieden van de juiste hulp, opvang en bescherming richtinggevend.

Wat hebben al deze inspanningen opgeleverd? En waar willen we de komende jaren aan werken? In dit hoofdstuk schetsen we de hoogte- en verbeterpunten van de afgelopen beleidsperiode.

Waar we trots op zijn

We zien dat onze werkzaamheden van 2015 - 2018 het volgende hebben gebracht:

- Taken goed opgepakt

Een groot aantal taken is goed opgepakt. Onze inwoners weten de weg naar zorg steeds beter te vinden. Dat geldt bijvoorbeeld voor het sociaal wijkteam, dat zowel vanuit eigen locaties actief is als ook op andere locaties werkt waar inwoners vaker komen. Mede door de nauwe samenwerking tussen wijkteam en buurtwerk zijn de signalering en toeleiding verbeterd. Daarnaast zien we ook een betere toegankelijkheid van partijen die lokaal laagdrempelige ondersteuning leveren. Bijvoorbeeld rondom aanpak van schulden, zorg voor dementierenden of ondersteuning aan mantelzorgers. Deze ontwikkeling zien we ook in de toegankelijkheid van de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) en de inzet van maatwerkvoorzieningen.

- Continuïteit van zorg

Voor de inwoners die hun zorg eerst vanuit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) geboden kregen, maar nu op de Wmo zijn aangewezen, hebben we de continuïteit van zorg goed weten te garanderen.

- Versterking van eigen kracht

We hebben veel ingezet op versterking van de eigen kracht. Onder andere in de opdrachtverstrekking aan (lokale) partners en door investeringen in het mantelzorgbeleid en het vrijwilligerswerk. De resultaten hiervan zien we bijvoorbeeld terug in de stijging van het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet².

- Beter vangnet

We hebben de kwaliteit van het vangnet voor inwoners die niet zonder hulp of bescherming zelfstandig kunnen functioneren, weten te verbeteren. Zowel voor inwoners die psychisch kwetsbaar zijn, als voor kwetsbare ouderen in de wijk³.

- Transformatie

Ook zijn er al eerste resultaten geboekt in de transformatie van de Wmo. Denk bijvoorbeeld aan de reorganisatie naar een dagbesteding zonder grondslagen en klassen, en de ontwikkeling van nieuwe dagbestedingsvormen. Of de 'Houd uw geheugen fit'-aanpak; een nieuw ondersteuningsconcept van diverse partijen dat zonder indicatie kan worden ingezet.

- Inclusie

Ons Regenboogprogramma en inclusiebeleid laten zien dat iedereen anders is en anders mag zijn. Steeds meer instellingen en organisaties in Dordrecht houden rekening met deze diversiteit aan mensen. Zo hebben we vorig jaar de Verklaring van Dordrecht - een transgendervriendelijk personeelsbeleid - ondertekend, en is Dordrecht een van de koplopergemeenten voor het VN-verdrag voor mensen met een beperking.

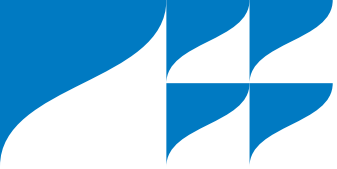
¹ Per die datum werden gemeenten ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet, de

Participatiewet en de samenwerking met het onderwijs met de invoering van het passend onderwijs.

² Zie ook bijlage 1: cijfermatige analyse van de doelen van het Wmo-beleid 2015 - 2018 door OCD d.d. 16 september 2019.

³ Ketenaanpak dementie

Waar we aan gaan werken

Tegelijkertijd constateren we dat een aantal beloften nog niet is ingelost:

- Preventie en vroegsignalering

Onze inzet op preventie en vroegsignalering is onvoldoende uit de verf gekomen. Het wijkteam dat wij een belangrijke rol hadden toebedacht, werd namelijk meer dan verwacht geconfronteerd met relatief zware problematiek.

- Minder gebruik van maatwerkvoorzieningen

De vroegtijdige signalering van problemen zou dempend moeten werken op het gebruik van maatwerkvoorzieningen. Mede door het vorige punt en als gevolg van ontwikkelingen als ambulantisering van de zorg en het toenemend aantal ouderen met zorgvragen, zien we dit niet terug.

- Integrale ondersteuning

In praktijk blijkt het voor ons als gemeente, voor de SDD en voor onze maatschappelijke (zorg)partners nog lastig om inwoners met een hulpvraag vanuit meerdere domeinen, te voorzien van een goed integraal ondersteuningsaanbod.

- Passende en bereikbare zorg

Hoewel veel inwoners wel bekend zijn met de weg naar zorg en ondersteuning, zijn er ook (groepen) inwoners die deze niet weten te vinden, of voor wie het aanbod niet voldoende past. We zien dit bijvoorbeeld bij statushouders. Wanneer zij een ondersteuningsbehoefte hebben, maken ze daar geen of veel te laat gebruik van. Dit geldt ook voor jongeren met complexe problematiek die de overstap maken van jeugdzorg naar volwassenzorg. Waar een systeemgerichte (gezins)benadering nog niet vanzelfsprekend is, vallen zij tussen wal en schip.

De komende beleidsperiode gaan we met deze verbeterpunten aan de slag.

2.

**Waar hebben
we mee
te maken?**

De situatie
waarin we ons
bevinden

Terugblik

Maatwerkvoorzieningen

Algemene voorzieningen

Eigen kracht en sociaal netwerk

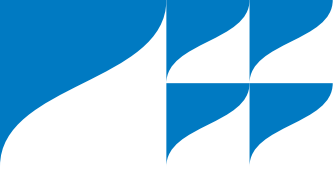
Voorbeelden:

vrijwilligersondersteuning
mantelzorgondersteuning
hulp bij administratie
ontmoeting
sociaal-culturele voorzieningen

Voorbeelden:

maatschappelijk opvang
en beschermd wonen
logeervoorzieningen
dagbesteding, activering
en ondersteuning thuis

Bij het schrijven en uitvoeren van dit Wmo-beleid zijn we afhankelijk van allerlei factoren. Lokale ontwikkelingen, regionaal beleid, landelijke afspraken. Allemaal zijn ze van invloed op wat we kunnen en willen doen, en hoe. Wat gebeurt er in en rond Dordrecht? Welke keuzes maakt de Rijksoverheid? En wat betekent dat voor de vragen en behoeften van onze inwoners? In dit hoofdstuk lichten we het toe.

2.1 Ontwikkelingen binnen Dordrecht

Welke ontwikkelingen zien we in onze directe omgeving? Hoe kunnen we hierop inspelen en welke keuzes passen het beste bij de behoeften van onze inwoners? Hieronder geven we de huidige situatie in Dordrecht weer.

Verbinding tussen lokaal en regionaal

Dit plan gaat over het lokale Wmo-beleid. Oftewel: de opgaven waar wij als gemeente zelf voor staan en direct uitvoering aan geven. In Dordrecht hebben we het dan over alles wat te maken heeft met preventie, vroegsignalering en algemene voorzieningen – ook wel ‘lichte ondersteuning’ genoemd. Maar soms is dat niet voldoende, en hebben inwoners met zwaardere of complexere ondersteuningsvragen te maken. Dan komen de maatwerkvoorzieningen in beeld. Deze voeren we niet zelf uit, maar hebben we regionaal georganiseerd en neergelegd bij de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). Een goede verbinding tussen het regionale en lokale beleid is onmisbaar. Alleen dan kunnen we optimaal invulling geven aan de behoeften van onze inwoners.

Grote druk op de samenleving

Om de juiste keuzes te kunnen maken, is het belangrijk om onze blik te richten op ontwikkelingen bij onze inwoners. Hier spelen verschillende situaties die effect hebben op het Wmo-beleid. Zo zien we dat het aantal ouderen toeneemt en daarbinnen ook

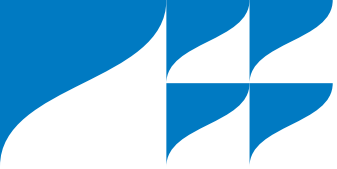
het aantal ouderen met dementie. Ook zien we het aantal eenpersoonshuishoudens in onze stad stijgen, en dat brengt vaak extra risico's met zich mee op het gebied van eenzaamheidsproblematiek, financiële problematiek of gezondheidsproblematiek.

De bestaanszekerheid staat voor steeds meer groepen onder druk. Bijvoorbeeld voor huishoudens met een minimuminkomen. Zij hebben vaak meer moeite om het hoofd financieel boven water te houden en invulling te geven aan hun dagelijks leven. Maar ook voor de groeiende groep inwoners die moeite heeft met onze veranderende samenleving is het bestaan onzeker. Voor hen is het moeilijk om te leven in een wereld waarin alles sneller, complexer en digitaal wordt. Beide groepen lopen het risico om achter te raken en in de problemen te komen. Verder zien we een toename van het aantal mensen met GGZ-problematiek in de wijken in Dordrecht. Tot slot worden we als gemeente geconfronteerd met een alsmaar groeiende groep inwoners, jong en oud, verward of anderszins kwetsbaar, die dak- of thuisloos op straat verblijft en de nodige aandacht vraagt.

Dit alles bij elkaar opgeteld zorgt voor een steeds grotere druk op de samenleving. Doordat mensen minder zelfredzaam zijn, wordt er meer gevraagd van hun directe omgeving. En doordat inwoners steeds langer thuis blijven wonen, wordt er meer aanspraak gemaakt op de mantelzorg en daarmee op de behoefte aan mantelzorgondersteuning. Als gevolg hiervan verwachten we een groter beroep op onze maatwerkvoorzieningen, en dus een toenemende druk op onze financiële middelen. Dit zien we overigens niet alleen binnen de Wmo, maar ook in de uitvoering van de Jeugdwet.

Complexe vragen

De complexiteit aan zorg- en hulpvragen in de wijk neemt toe. Dit heeft gevolgen voor de opdracht aan en inzet van het sociaal wijkteam en de maatschappelijke partners die hiermee aan de slag gaan. Nog meer dan nu al het geval is, is het noodzakelijk om de hulp op het gebied van wonen, werken, gezondheid en welzijn aan onze inwoners goed op elkaar

af te stemmen. Zoals hierboven al genoemd, vraagt dat om een optimale verbinding tussen onze voorzieningen en die van de SDD, de Serviceorganisatie Jeugd, de Dienst Gezondheid en Jeugd, en andere partners. Daarnaast legt het een claim op het realiseren van alternatieve woonvormen en passende woningen voor verschillende groepen (kwetsbare) inwoners.

2.2 Effecten van het rijksbeleid

De ontwikkelingen hierboven staan niet op zichzelf. Ze zijn deels het gevolg van landelijke bewegingen en beleidskeuzes van de Rijksoverheid. Welke hiervan spelen een rol voor ons? In deze paragraaf lichten we de belangrijkste toe.

Hoofdpijnenakkoord GGZ

Als het gaat om het zorgbeleid, dan blijft het Rijk de komende jaren focussen op langer zelfstandig thuis, op ambulantisering van GGZ-zorg en op zorg op de juiste plek dichtbij.

Het Rijk en de gemeenten hebben in bestuurlijke akkoorden vastgelegd wat de gemeenten hiervoor moeten doen. Deze afspraken bepalen zowel inhoudelijk als financieel een deel van onze beleidsruimte. Een voorbeeld van een dergelijke afspraak is het hoofdpijnenakkoord GGZ. Hierin hebben wij ons verbonden aan de opgave om mensen meer in de wijk te huisvesten en om te zorgen dat er ondersteuning en hulp beschikbaar is in de thuissituatie. De begeleiding wordt dan vooral thuis gegeven, en inwoners hoeven niet of minder lang binnen de muren van een instelling te worden begeleid. Hiervoor is afgesproken dat gemeenten eind 2019 concrete uitvoeringsafspraken beschikbaar hebben.

Onderdeel van ditzelfde akkoord is onze inzet rondom psychische problematiek. Door de signalering van en toeleiding naar hulp te verbeteren en te investeren in voorlichting, kunnen we het stigma hierop tegengaan.

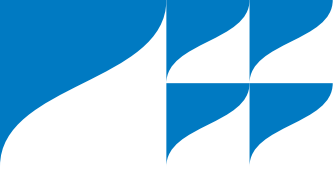
Andere effecten

Ook op deze terreinen hebben wij te maken met de effecten van het rijksbeleid:

- Inkomensbeleid
De hoogte van de uitkering en het kindgebonden budget bepalen de bestedingsruimte van inwoners, en daarmee ook hun risico's op schulden. Het systeem van inkomensvoorzieningen, toeslagen en het belastingstelsel is zo complex, dat het voor veel mensen bijna onmogelijk is om er goed gebruik van te maken. Daardoor komen ze zwaar in de problemen.
- Uitkeringsbeleid
Door de inperking van de (uitkerings)regelingen voor mensen met een beperking komen er meer inwoners met een uitkering. Ditzelfde effect heeft de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd.
- Woningbeleid
Het Rijk bepaalt het woningbeleid van woningcorporaties. Dit heeft direct invloed op onze mogelijkheden en inspanningen om ouderen en kwetsbare groepen langer thuis te kunnen laten wonen. Zo belemmert de verhuurdersheffing de investering in nieuwbouw en het betaalbaar houden van de huurprijzen.
- Arbeidsmarktbeleid
De flexibilisering van de arbeidsmarkt heeft impact op de mogelijkheden voor duurzame arbeid in onze regio, en voor het creëren van nieuwe banen.

2.3 Regionale samenwerking

We noemden het hierboven al: een deel van het Wmo-beleid voeren wij niet zelf uit. Een aantal taken is regionaal belegd bij de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). De manier waarop wij hiermee de

verbinding leggen, is van grote invloed op de effectiviteit van zorg en ondersteuning in Dordrecht. Deze paragraaf gaat over de regionale visie op het sociaal domein, en wat die betekent voor dit beleidsplan.

Regionale visie sociaal domein

Het is belangrijk om realiseren dat 88 procent van ons Wmo-budget onder regionale besluitvorming valt. Hierbij gaat het om maatwerkvoorzieningen, huishoudelijke ondersteuning, participatiemiddelen, beschermd wonen en maatschappelijke (vrouwen) opvang. Dit zegt iets over het belang en de impact van onze regionale beleidskeuzes, en hoe wij ervoor zorgen dat die aansluiten bij onze lokale wensen.

Het beleid dat de SDD de komende jaren voert, gaat vooral over verbetering van de kwaliteit en de vernieuwing van voorzieningen voor zorg en ondersteuning⁴. Dat is de essentie van de Wmo. Tegelijkertijd zien we dat we dat niet kunnen volhouden zonder aan de andere kant maatregelen te nemen voor kostenbeheersing. Ook dat is de realiteit, en die is terug te vinden in de regionale visie op het sociaal domein.

De komende jaren gaan we regionaal inzetten op de volgende **drie maatschappelijke opgaven**:

Opgave 1. Bestaanszekerheid versterken

Opgave 2. Ontwikkelen naar werk

Opgave 3. Zorgen voor ondersteuning

Deze opgaven zijn vertaald in verschillende ambities en speerpunten. We noemen er een aantal:

- We nemen obstakels weg voor bestaanszekerheid. Onder meer door het schuldhulpverleningsproces makkelijk en laagdrempelig te maken, en inwoners te helpen bij het wegnemen van stressfactoren.
- We zetten in op een eerder en beter bereik van inwoners. Bijvoorbeeld door zelf achterstanden te signaleren en direct hulp te bieden. Ook verplichten we schuldhulpverlening voor inwoners met een uitkering en problematische schulden.

- We begeleiden inwoners met een verminderde arbeidsmarktwaarde. Onder andere door het bieden van (financiële) begeleiding – ook als ze zijn uitgestroomd naar werk.
- We zetten in op een kwalitatieve, doelmatige en effectieve ondersteuning. Dit doen we door ondersteuning op maat en proactief kwaliteitstoezicht.

Wat is hiervoor nodig? De kritische succesfactor in het realiseren van de drie opgaven en onderliggende ambities en speerpunten, is de verbinding in de Drechtsteden. Zo stelt het regionale beleidsplan. Denk bijvoorbeeld aan verbinding in de toegang tot voorzieningen, verbinding in de ondersteuning zelf en verbinding in de integrale aanpak. Een goede reden om de samenwerking tussen lokale taken en de taken van de SDD te verbeteren.

Als we dan kijken naar onze opgaven, willen we graag de volgende samenwerkingsvraagstukken uitwerken met de SDD:

- Hoe zorgen we er samen voor dat de groep die niet in staat is om te werken beter ondersteund wordt in het realiseren van stabiliteit en rust in hun leven? En hoe zorgen we ervoor dat ze weer mee kunnen doen in de samenleving?
- Hoe kunnen we onze samenwerking in de mantelzorgondersteuning nog verder verbeteren, zodat onze inwoners een naadloze aansluiting ervaren tussen de algemene voorzieningen en de maatwerkvoorziening op het gebied van mantelzorg?
- Hoe kunnen we – ook in samenwerking met de Dienst Gezondheid en Jeugd en de Serviceorganisatie Jeugd – de aansluiting tussen jeugdzorg en volwassenzorg verbeteren?
- Hoe kunnen we samen de toegang én een integrale aanpak van huishoudens die hulp nodig hebben op meerdere leefgebieden realiseren?

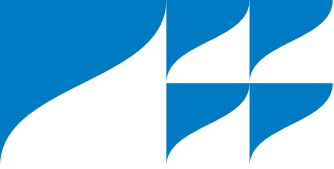
⁴ Iedereen een zelfstandig en volwaardig bestaan; regionale visie sociaal domein Drechtsteden, juni 2019

3.

Waar staan we voor?

Onze uitgangspunten, principes en ambities

Een stad waarin mensen meedoen. Waarin ze een positief toekomstbeeld voor zichzelf hebben. En waarin ze om kunnen gaan met hun fysieke, emotionele en sociale uitdagingen. Daar staat Dordrecht voor. Zijn die uitdagingen (even) te groot om zelf of samen met naasten op te pakken? Dan kunnen inwoners terugvallen op onze snelle, passende en betaalbare ondersteuning.

Op basis hiervan formuleren we deze missie van ons Wmo-beleid:

Samen zorgen we ervoor dat iedereen in Dordrecht kan meedoen en erbij hoort.

Wat betekent dit voor ons handelen op het gebied van Wmo? Voor het antwoord op deze vraag hebben we goed geluisterd naar inwoners, cliënten, zorgprofessionals, ambtenaren, de raadscommissie en de Adviesraad Wmo en Jeugd. De afgelopen maanden hebben we diverse gesprekken en denkdiners georganiseerd, waarin we intensief van gedachten zijn gewisseld. Onze gesprekspartners hebben ons duidelijk gemaakt waar we nieuwe accenten moeten leggen en wat er anders of beter kan.

Vervolgens hebben we in overleg met de raadscommissie de volgende zeven uitgangspunten vastgelegd. Hieraan moet het nieuwe lokale Wmo-beleid voldoen⁵.

1. Samenwerking in de stad
We werken van buiten naar binnen. Op belangrijke thema's zetten we meer stappen samen met partners in de stad. Denk hierbij aan zorg- en welzijnsorganisaties, vrijwilligersorganisaties, woningcorporaties en (sociaal) ondernemers.
2. Betaalbaarheid
We bekijken scherper welke zaken we beter lokaal kunnen organiseren. Zo kunnen we het groeiende beroep op maatwerkvoorzieningen dempen en de preventie zo inrichten dat de winst ook in termen van geld zichtbaar wordt.
3. Focus
We maken heldere keuzes als het gaat om inzet en volgorde van de ondersteuning. Op deze manier kunnen we de kwaliteit garanderen.
4. Ondersteuning in de thuissituatie
We gaan op zoek naar de juiste mix van voorzieningen, om inwoners optimaal in de thuissituatie te ondersteunen. Hierbij houden we het snijvlak tussen algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen in het oog.
5. Durf verschil te maken
We kijken naar wat een inwoner nodig heeft en wat er mogelijk is. Dit, en de kenmerken van wijken en buurten, is leidend voor de ondersteuning.
6. Normalisering
Met behulp van evidencebased zorgvoorspellers zetten we in op thema's waarvan we weten dat 'er vroeg bij zijn' veel winst betekent. Daarnaast verkennen we beschikingsvrije ondersteuningsmogelijkheden.
7. Samenhang in ondersteuning bij complexe problematiek
We richten onze processen beter en meer inwonergegericht in. Zodat we kunnen ondersteunen zonder tegenstrijdigheden, belemmeringen en schotten.

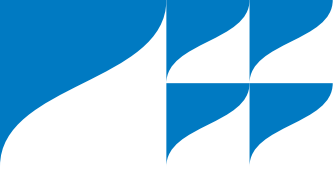
⁵ Bron: Kaders voor het Wmo-beleid 2019-2022, 16 april 2019

Leidende principes

Deze uitgangspunten gebruiken we als graadmeter voor zowel de inspanningen die wij gaan plegen als voor de formulering van de gewenste resultaten van onze inzet. We vertalen ze naar de onderstaande vijf principes. Deze zijn leidend voor ons denken en doen binnen het Wmo-beleid van de komende vier jaar:

1. **Positieve gezondheid**
2. **Aandacht voor preventie en langetermijnperspectief**
3. **Ondersteunen waar nodig en gewenst**
4. **Effectmeting en monitoring**
5. **Integrale visie**

Hieronder lichten we elk principe uitgebreid toe, plus een daarbij aansluitende ambitie.

1. **Positieve gezondheid**

In 2030 is Dordrecht een stad waar iedereen kan meedoen en erbij hoort. Om dat waar te maken, gaan we uit van het concept positieve gezondheid⁶. Wat houdt dat in? Het vertrekpunt is hierbij dat gezondheid méér is dan de af- of aanwezigheid van ziekte. In plaats daarvan gaat het vooral over het vermogen om zo goed mogelijk om te gaan met lichamelijke, psychische en sociaal-emotionele uitdagingen. Inwoners die moeite hebben om dat zelfstandig te doen, worden door ons ondersteund. Dit doen we met een brede blik op alle leefgebieden en met als doel het gewone leven van inwoners te versterken.

Hierin willen we de komende jaren creatief en voortvarend te werk gaan, en voortborduren op de voorbeelden waarmee we al goed op weg zijn. We denken bijvoorbeeld aan de koppeling van het buurtwerk aan alternatieve ontmoetingsplekken in de wijk, zoals een koffiehoek bij de supermarkt. Ook kijken we – meer dan we nu al doen – naar alternatieve routes om mensen in beweging te krijgen en het gewone leven (weer) op te pakken. Zoals routes via cultuur, sport en andere vrijetijdsbesteding. We verwachten dat dit soort ‘nieuwe’ combinaties tot een groter bereik leidt en als een effectief preventie-instrument werkt.

Wat is onze ambitie?

De hulp en ondersteuning vooral richten op het versterken van het gewone leven van inwoners

2. **Aandacht voor preventie en langetermijnperspectief**

Dit lokale Wmo-beleid gaat over het verbeteren en versterken van de algemene voorzieningen die de basis vormen van de Wmo. In deze beleidsperiode willen we fors inzetten op preventie. Preventie gaat niet alleen om passende en laagdrempelige (collectieve) voorlichting geven, maar ook over problemen voorkomen door het vroegtijdig inzetten van zorg en ondersteuning.

Om escalatie van problemen te voorkomen, werken we de komende jaren meer aan vroegsignalering. Daarvoor werken we samen met partners als de Dienst Gezondheid en Jeugd en de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). Maar we zetten ook in op een goed werkende verbinding tussen betaalde professionals, inwoners en informele netwerken. Hierbij realiseren we ons dat een preventieve aanpak een lange adem vergt; het rendert meer op de middellange en lange termijn dan op de korte termijn.

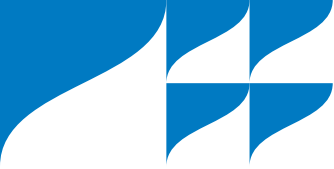
Wat is onze ambitie?

Problemen van onze inwoners en de escalatie ervan voorkomen

3. **Ondersteunen waar nodig en gewenst**

De afgelopen jaren hebben we veel ingezet op versterking van de eigen kracht van inwoners, en de verschuiving van de mindset van onze partners daarin. Hiermee hebben we een stevig fundament gelegd. Denk hierbij aan empowerment van (kwetsbare)

⁶ Arts/onderzoeker Machteld Huber introduceerde het concept van positieve gezondheid in 2012 in Nederland.

inwoners, of het stimuleren van vrijwillige inzet in Dordrecht. Hier bouwen we de komende beleidsperiode zeker op verder.

Maar we zien ook dat de grens van de eigen kracht van mensen en hun netwerk bereikt is. Het blijkt niet voor iedereen mogelijk om aan de hoge eisen van de participatiesamenleving te voldoen, zoals ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid concludeerde in 2017.

Daarom willen we veel meer de beweging maken van de inzet van eigen kracht naar het effectief inzetten van hulp en ondersteuning waar dat nodig en gewenst is. We willen dat onze inwoners snel, eenvoudig en dicht bij huis een beroep kunnen doen op onze ondersteuning. Vanuit de laagdrempelige algemene voorzieningen waar dat kan, en vanuit de maatwerkvoorziening als dat moet.

Daarbij hebben we ook oog voor groepen mensen van wie we weten dat ze zorgvragen hebben, maar die wij met ons aanbod onvoldoende bereiken. Bijvoorbeeld vanwege cultuurbepaalde verschillen of laaggeletterdheid. Deze effectieve hulp vraagt om samenhang en samenwerking tussen de voorzieningen, dus ook daar zetten we op in.

Wat is onze ambitie?

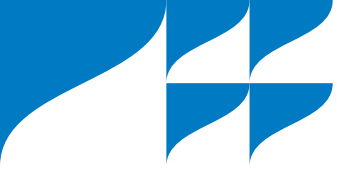
Inwoners snel, eenvoudig en dicht bij huis ondersteunen

4. Effectmeting en monitoring

Dat wat we uiteindelijk gaan doen, wordt bepaald door de maximale waardetoevoeging voor onze inwoners. Met andere woorden: we doen wat nodig is en dat op een kwalitatief uitstekende manier. Maar tegelijkertijd willen we waar kunnen maken wat we zeggen. Daarom kijken we ook naar de haalbaarheid van onze ambities, zowel in termen van doelen en resultaten als in termen van financiële houdbaarheid.

De ervaring leert dat succesvol verbeteren en vernieuwen focus vereist, en vooral ook een lange adem. Dus maken we keuzes (zie hoofdstuk 4) en gaan we die in gang gezette lijn consistent volgen. Totdat we weten wat er wel en niet werkt. Dat vraagt om consequente monitoring van onze acties en resultaten.

Hoe gaan we dat doen? Onder meer aan de hand van midterm reviews, waarvan we de onderwerpen en indicatoren bepalen in afstemming met inwoners, partners, raad en college. Ook maken we gebruik van cliëntervaringsonderzoek Wmo van het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) en zelfrapportagegegevens uit de monitors van de GGD en het OCD. Een positieve beoordeling van onze inwoners over de kwaliteit en passendheid van de ondersteuning blijft – net als in de vorige beleidsperiode – een belangrijke prestatie-indicator. Verder willen we ook gaan werken met het in ontwikkeling zijnde Dashboard Sociaal Domein. De daarin gecombineerde stuurinformatie van Dordrecht zelf, de Serviceorganisatie Jeugd (SO Jeugd) en de SDD, moet ons gaan helpen bij het maken van (samenhangende) beleidskeuzes en het monitoren van resultaten en effecten.

5. Integrale visie

Zoals gezegd vinden wij het belangrijk dat onze inwoners snelle, passende en betaalbare ondersteuning krijgen waar nodig. Heeft iemand hulp nodig op verschillende leefgebieden? Dan willen we dat hij die als een logisch en goed op elkaar aansluitend geheel ervaart. Daarom willen we toewerken naar één visie voor het sociaal domein. Een visie waarin het Jeugdbeleid, het Wmo-beleid en (onderdelen van) het Participatiebeleid zijn geïntegreerd. Zo hebben we nog meer ruimte om de zorg en ondersteuning zonder tegenstrijdigheden, belemmeringen of schotten te organiseren en uit te voeren.

Een dergelijke visie kan voor veel winst voor onze inwoners zorgen. Bijvoorbeeld bij de overgang van 18- naar 18+-zorg. Een recente evaluatie wijst uit dat deze overgang nog steeds niet altijd goed gaat. Vooral voor jongeren met hulpvragen op verschillende levensgebieden levert de overgang nog problemen op. En ook de aansluiting van het Wmo-beleid op het Participatiebeleid kan beter. Denk bijvoorbeeld aan de samenhang tussen vormen van dagbesteding en participatieplekken voor mensen die nog niet in aanmerking komen voor werk.

Wat is onze ambitie?

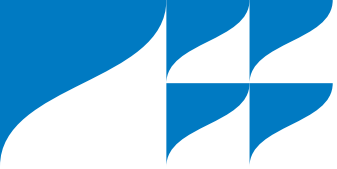
Ondersteunen zonder tegenstrijdigheden, belemmeringen en schotten

4.

Hoe gaan we daar- voor?

Speerpunten en
acties voor de
komende jaren

Waar we voor gaan

Vernieuwen en versnellen van ons Wmo beleid

Regionaal beleid invloed op lokaal beleid

Programma's Armoede, Ouderen en Eenzaamheid

Verbinding van partners

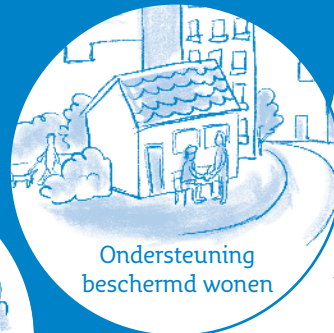

Stimuleren van vrijwilligerswerk

Ervaringsdeskundigen inzetten

Verbeteren en versterken van ondersteuning

Ondersteuning beschermd wonen

Meer ontmoetingsplekken

Buurtwerk stimuleren

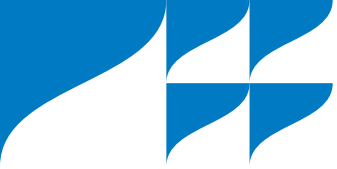

Inzet sociaal pontonnier

Investeringsagenda sociaal domein

Soepele overgang jeugdhulp naar volwassenzorg

We gaan ambitieus en voortvarend te werk op Wmo-gebied. Maar we houden ook de realiteit voor ogen. Wat is haalbaar en werkbaar voor onze stad? Wat hebben onze inwoners écht nodig? In dit hoofdstuk vertellen we hoe we onze ambities gaan waarmaken.

Met dit beleidsplan zetten we vooral in op preventie en ondersteuning, gebaseerd op het concept van positieve gezondheid. Dat wil zeggen:

We kijken verder dan iemands beperking. Daarom willen we zorg en ondersteuning laten aansluiten bij de inwoner in plaats van andersom. Niet de aanpak van het probleem staat centraal, maar de mens zelf - met al zijn lichamelijke, sociale en emotionele ondersteuningsbehoeften.

In dit kader richten we ons op twee bewegingen:

1. Verbetering en versterking

We verbeteren en versterken ons vorige Wmo-beleid, en gaan ons zo met dit beleidsplan richten op preventie en effectieve ondersteuning.

2. Vernieuwing en versnelling

Vanuit de opgave Zorgzame Stad en het daaraan gekoppelde Investeringsplan Sociaal Domein⁷ en de programma's Samen tegen Armoede en Ouderen en Eenzaamheid vernieuwen en versnellen we ons Wmo-beleid.

Wat houden deze bewegingen precies in? En wat betekenen ze voor ons handelen? Hieronder beschrijven we per beweging een aantal speerpunten en bijbehorende acties.

4.1 Verbetering en versterking

Preventie

Een van de belangrijkste aandachtspunten voor komende beleidsperiode is preventie. Hierbij gaat

het om het voorkomen van problemen. Hoe gaan we daarmee om? Ten eerste onderscheiden we deze drie vormen van inzet bij preventie:

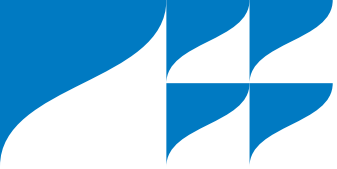
- Informatie en advies
De juiste informatie en passend advies geven speelt een grote rol bij preventie. Dit kan persoonsgericht zijn, maar ook voor specifieke groepen of voor inwoners algemeen. Het sociaal wijkteam en de sociaal makelaar zijn hierin belangrijke spelers.
- Problemen vroeg signaleren
Door de inzet van bijvoorbeeld buurtwerk, de sociaal makelaar en de huisbezoeken door MEE is het mogelijk om problemen al vroeg te signaleren en op te pakken. Zodat ze niet uitgroeien tot een groot en vaak ook duurder probleem. Maar vroegsignalering betekent ook het voorkomen dat problemen weer terugkomen, bijvoorbeeld bij inwoners die vanuit een instelling weer zelfstandig zijn gaan wonen.
- Laagdrempelige ondersteuning op tijd inzetten
De juiste vormen van toegankelijke, laagdrempelige ondersteuning inzetten kan een groot verschil maken. Voorbeelden hiervan zijn de Schuldhulpmaatjes, respijtzorg (mantelzorgondersteuning), maatschappelijk werk en de vrijwillige inzet van Stichting Present.

Voortbordurend op deze inzetvormen formuleren we de volgende speerpunten:

- » **We versterken de sociale betrokkenheid en inclusieve samenleving**
- » **We versterken het sociaal wijkteam**
- » **We versterken mantelzorgers, vrijwilligerswerk en de verbinding met formele zorg**

⁷ Raadsvoorstel Investeringsplan Sociaal Domein 11-4-2019 / Beschikbaar stellen krediet 15-5-2019)

In onderstaande alinea's lichten we elk speerpunt en onze acties op dat gebied toe.

» **We versterken de sociale betrokkenheid en inclusieve samenleving**

Mensen kunnen om verschillende redenen worden uitgesloten van het volwaardig meedoen aan de samenleving. Bijvoorbeeld door een beperking, leeftijd, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Maar ook door werkloosheid, armoede of laaggeletterdheid. Een samenleving waarin iedereen kan meedoen, noemen we een inclusieve samenleving.

In een inclusieve samenleving krijgen reguliere oplossingen juist de voorkeur boven oplossingen voor specifieke doelgroepen – omdat iedereen erbij hoort. Hiervoor is het echter wel nodig dat die reguliere oplossingen voor alle inwoners toegankelijk zijn. Is dat nog niet het geval? Dan is er specifiek beleid voor bepaalde doelgroepen nodig, net zo lang tot ook zij gebruik kunnen maken van het reguliere beleid. Denk bijvoorbeeld aan de vrijwillige inzet door Via Lumina of Helianthus.

Samengevat: algemeen waar mogelijk en specifiek waar nodig. Dordrecht werkt al tien jaar volgens dit principe van inclusief beleid. Een belangrijke randvoorwaarde hiervoor is de investering in een toegankelijke, uitnodigende en veilige (fysieke) leefomgeving. Dit werken we uit in de Omgevingsvisie.

Wat doen we al en wat gaan we doen voor sociale betrokkenheid en een inclusieve samenleving? Hieronder geven we een aantal voorbeelden en actiepunten.

VN-verdrag voor rechten van personen met een handicap

Toegankelijkheid is van ons allemaal. Wat kan de gemeente, een maatschappelijke organisatie, een schouwburg, een winkel of een woningcorporatie zelf doen om 'inclusief' te zijn of worden? Gaat het om fysieke aanpassingen aan een gebouw, de mogelijkheid om een opleiding of cursus te kunnen volgen, of iemand met een beperking in dienst nemen?

En wat kan een individu, met en zonder beperking, doen? Dordrecht is een van de 25 koplopergemeenten van het VN-verdrag voor rechten van personen met een handicap, en gaat met deze vragen aan de slag.

WAT GAAN WE DOEN?

Met een werkgroep – bestaande uit betrokken inwoners met een beperking, maatschappelijke partners en de gemeente – organiseren we verschillende bijeenkomsten. Hierbij gaan we met elkaar in gesprek over sociale inclusie. Op basis daarvan stellen we een top 5 op van haalbare voorstellen om de stad toegankelijker te maken. De acties die hieruit voortkomen pakken we gezamenlijk op.

Sociale veiligheid

Een sociaal veilige woonomgeving is een omgeving waarin iedereen mag zijn wie hij of zij is, en waarin iedereen kan meedoen. Wie in zo'n omgeving woont, heeft een groter welzijnsgevoel. Hoe kunnen inwoners elkaar steunen wanneer dat nodig is? En hoe kunnen wij als gemeente daaraan bijdragen? Het gaat over naar elkaar omzien, en weten wat er speelt in de wijk.

WAT GAAN WE DOEN?

We zetten ruim in op de sociale betrokkenheid in Dordrecht. Dit doen we door te investeren in sociale veiligheid en bewustwording over sociale inclusie en anti-stigma. Hiervoor werken we enerzijds aan acceptatie van diversiteit, en anderzijds aan de versterking van specifieke groepen. Samen met maatschappelijke partners en (sociale) ondernemingen gaan we aan de slag met programma's die sociale betrokkenheid in een wijk vergroten. Hierbij kijken we vooral naar wat de wijk en zijn inwoners nodig hebben. Zo krijgen inwoners een groter netwerk, meer mogelijkheden voor vrijwilligerswerk, en voelen ze zich minder eenzaam.

Dordrecht Regenboogstad

Sinds 2009 zijn wij een van de 53 Regenboogsteden in Nederland. Regenboogsteden verklaren dat zij gezamenlijk de sociale acceptatie, sociale veiligheid en emancipatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgenders en interseksuele personen (lhbti) willen verbeteren.

WAT GAAN WE DOEN?

Met het Dordtse regenboogbeleid⁸ richten we ons met name op signalering en bewustwording bij organisaties, onderwijs, sport en levensbeschouwelijke kringen. Daarnaast willen we met het Uitvoeringsplan Veilige Steden Dordrecht⁹ de sociale veiligheid in de openbare ruimte, het uitgaansleven en het openbaar vervoer vergroten. Met behulp van programma's in het onderwijs creëren we bewustwording over thema's zoals polarisatie, machogedrag en straatcultuur. De specifieke acties in dit kader beschrijven we in de uitvoeringsplannen.

Statushouders

Ook statushouders willen meedoen in de stad en de samenleving. Wij ondersteunen ze graag daarbij, bij voorkeur zoveel mogelijk via de reguliere mogelijkheden. Daarin hebben zij primair een eigen verantwoordelijkheid. Ze moeten inburgeren, de taal leren en kennis opdoen van de Nederlandse maatschappij. Dit kost veel tijd in het begin. En voor een deel van de statushouders is het ook na de beginperiode nog erg lastig om aansluiting te vinden met de samenleving. Met name in geval van analfabetisme, laaggeletterdheid en een culturele herkomst die ver afdijt van de westerse maatschappij. We zien dat deze doelgroep weinig gebruikmaakt van reguliere (Wmo-)voorzieningen. Voor een deel komt dat door de specifieke kenmerken hierboven, en voor een ander deel ligt het bij het reguliere aanbod.

WAT GAAN WE DOEN?

We gaan ervoor zorgen dat ons reguliere aanbod bereikbaarder en begrijpelijker wordt. Dit betekent dat we meer op maat moeten gaan werken. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan cultuursensitief handelen en in de moedertaal van statushouders communiceren. Zo kunnen we de toegang voor hen verbeteren.

Ontmoetingsplekken

Sociale betrokkenheid gaat ook, en misschien wel vooral, over ontmoeting. In de stad zijn er verschillende plekken waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Zoals gemeentelijke wijkaccommodaties, huiskamer van DOOR, Nestcafé, bibliotheek, ontmoetingsruimten bij organisaties en levensbeschouwelijke kringen.

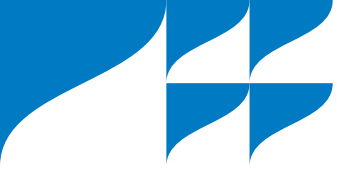
WAT GAAN WE DOEN?

We willen ontmoeting stimuleren en faciliteren, zodat inwoners meer sociaal betrokken en minder eenzaam zijn. Ontmoetingsplekken die inwoners de mogelijkheid geven om mee te kunnen doen in de vorm van vrijwilligerswerk of als eerste stap richting arbeidsparticipatie (zoals No Label-plekken) spelen daarom een belangrijke rol in ons Wmo-beleid. In 2020 werken we dit uit in een notitie. Daarbij richten we ons in elk geval op de volgende instrumenten:

- o We faciliteren ontmoeting met middelen op maat van de wijk.
- o We geven advies en ondersteuning aan initiatieven.
- o We onderzoeken hoe we ontmoetingen voor en door inwoners eenvoudiger kunnen organiseren.
- o We koppelen initiatieven en vraag en aanbod aan elkaar (sociaal makelaar).

⁸ Uitvoeringsplan Dordrecht Regenboogstad 2019-2022

⁹ Uitvoeringsplan Veilige Steden Dordrecht 2020-2022

» We versterken het sociaal wijkteam

Voor informatie, advies en ondersteuning kunnen inwoners terecht bij het sociaal wijkteam Dordrecht. Deze professionals werken niet alleen vanuit een eigen locatie, maar ook op logische vindplaatsen zoals scholen en de jeugdgezondheidszorg. De ondersteuning die zij bieden is gericht op het normaliseren: het voorkomen van erger, doen wat nodig is en tijdig loslaten of doorverwijzen. Door eerder passende hulp te bieden, verwachten we dat er minder inzet van dure specialistische hulp nodig is.

WAT GAAN WE DOEN?

De komende periode gaan we door met het versterken van de dienstverlening (zie ook hoofdstuk 4.2 *Investeringsplan Sociaal Domein*). We richten ons daarbij op het volgende:

- o We professionaliseren de dienstverlening (integrale klantroute), waaronder de laagdrempelige inloop en vraagverheldering.
- o We zetten sneller ondersteuning in vanuit algemene voorzieningen naar maatwerkvoorzieningen, en omgekeerd.
- o We scherpen de (integrale) opdracht aan het sociaal wijkteam en de ontwikkeling van een (nieuwe) organisatievorm aan.

Daarnaast voegen we de functie van sociaal makelaar toe (via Buurtwerk). De sociaal makelaar is een belangrijke schakel tussen formele en informele ondersteuning in de wijk. Deze professional verbindt inwoners met hun vragen en aanbod aan ondersteuningsmogelijkheden, activiteiten, vrijwilligerswerk en ontmoetingsmogelijkheden in de wijk.

» We versterken mantelzorgers, vrijwilligerswerk en de verbinding met formele zorg

Mantelzorgers en formele zorg

De mantelzorger¹⁰ is een onmisbare schakel in de dagelijkse ondersteuning van mensen die zorg nodig hebben. Met hun hulp kunnen zij langer thuis blijven wonen, blijven ze zelfredzamer en kunnen ze blijven meedoen aan de samenleving. Mantelzorgers kunnen vanuit hun ervaring vaak goed aangeven welke zorg passend is. Zo kan de kennis van de mantelzorger goed worden gebruikt bij het opstellen van een zorgplan.

Veel mensen vinden het fijner om hulp te vragen via een vertrouwd netwerk dichtbij (informele zorg), dan meteen via de professionele zorg (formele zorg) te gaan. Daarbij komt dat ook veel mantelzorgers vinden het prettiger om de zorg niet bij een vreemde neer te leggen.

Als gemeente vinden we het belangrijk om te investeren in een goede samenwerking tussen de informele netwerken en de zorg en ondersteuning die door betaalde professionals wordt geleverd. Als deze beter op elkaar aansluiten, kan er passende en goede zorg en ondersteuning worden geleverd. Bovendien draagt een goede samenwerking bij aan het vertrouwen dat mantelzorgers hebben in de professionele zorg. Wanneer zij hierop kunnen vertrouwen, ervaren zij minder druk.

¹⁰ Mantelzorg is onbetaalde en vaak langdurige zorg voor zieke of gehandicapte familieleden of vrienden.

WAT GAAN WE DOEN?

Met betrokken partijen in de stad onderzoeken we hoe we de informele netwerken beter kunnen ondersteunen en hoe we de aansluiting met de formele zorg kunnen verbeteren. Hiervoor werken we onder meer samen met het sociaal wijkteam, medische professionals, buurtwerk, Inzet078!, MEE en vrijwilligersorganisaties.

De komende beleidsperiode zetten we het mantelzorgbeleid vooral in op het beter ondersteunen van mantelzorgers¹¹. Dit doen we door:

- o Uitbreiding van mogelijkheden waarmee mantelzorgers tijdig op adem kunnen komen, zodat zij niet overbelast worden. We noemen dit respijtzorg. Hiervoor onderzoeken we wat het beste aansluit bij de behoefte van de mantelzorgers. Dit kan gaan om tijdelijke ondersteuning in de thuissituatie, of juist om zorg op een andere locatie. Een voorbeeld is een pilot met een logeervoorziening, die sinds augustus 2019 loopt. Deze voorziening is een veilige omgeving waar mensen met beginnende geheugenproblematiek of een vermoeden van dementie een aantal dagen en nachten kunnen logeren. Daarnaast is er veel behoefte aan ondersteuning in huis. Van een paar uurtjes overdag, of gedurende de hele nacht;
- o Uitbreiding en aanpassing van ons huidige ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers in Dordrecht. We betrekken hen daar actief bij.

Hiernaast blijven we onze waardering voor de mantelzorgers uitdrukken. Dit doen we met een jaarlijkse attentie en feestelijke ontmoetingsbijeenkomsten. De speerpunten en acties staan in het raadsbesluit beschreven

Vrijwilligers

Enthousiaste en gemotiveerde vrijwilligers zijn van grote waarde voor organisaties en de sociale betrokkenheid in de gemeente. Maar hoe behoud je als organisatie je vrijwilligers? En hoe zorg je voor gezonde verwachtingen van zowel de organisatie als de vrijwilligers? Wij willen vrijwilligers en de organisaties die met vrijwilligers werken ondersteunen.

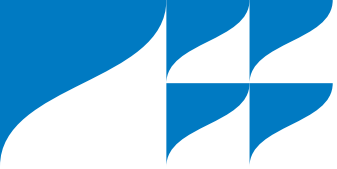
WAT GAAN WE DOEN?

We halen drempels weg en bieden goede randvoorwaarden. Zodat inwoners gemotiveerd worden en blijven om zich actief in te zetten als vrijwilliger. Met het ondersteuningsbeleid voor vrijwilligers¹² richten we ons op deze vier pijlers:

- o Stimuleren
We verleiden mensen om een bijdrage te leveren aan de maatschappij op basis van hun eigen interesses en talenten. Vrijwillige inzet levert namelijk niet alleen een positieve bijdrage aan de samenleving, maar is ook waardevol voor de vrijwilliger zelf. Zo nemen sociale contacten toe.
- o Matchen
We gaan uit van de talenten en interesses van potentiële vrijwilligers. In dit kader koppelt het expertisecentrum van Inzet078! vrijwilligers aan ondersteuningsvragen. Daarnaast stimuleert zij vrijwilligersorganisaties om een goed vrijwilligersbeleid te voeren, waarin aandacht is voor de ontwikkeling van de vrijwilligers. Via **wehelpen.nl/dordrecht** of het netwerk Dordtse Helden worden concrete ondersteuningsvragen verbonden aan vrijwilligers.
- o Ondersteunen
Vrijwilligers en organisaties kunnen bij het expertisecentrum terecht voor

¹¹ Raadsbesluit 23-4-2019 Ondersteuning Dordtse mantelzorgers 2019-2022

¹² Beleidsnota Vrijwillige inzet in Dordrecht 2019 -2022

informatie, advies en deskundigheidsbevordering. De adviseurs daar werken met het NOV-Keurmerk Vrijwillige Inzet Goed Geregeld.

- o Waarderen
We vinden vrijwilligers van onschatbare waarde voor de maatschappij. Daarom grijpen we jaarlijks de landelijke dag van de vrijwilliger (op 7 december) aan om de Dordtse vrijwilligers extra in het zonnetje te zetten. Vrijwilligersorganisaties kunnen hun vrijwilligers dan waarderen door hen de Dordtpas cadeau te doen. Wij geven hen dan korting op aanschaf van de pas.

Effectieve ondersteuning

Naast preventie gebruiken we deze beleidsperiode ook om de kwaliteit en effectiviteit van de ondersteuning voor mensen die het niet op eigen kracht kunnen te verbeteren.

Hierbij richten we ons op de volgende speerpunten:

- » **We verbeteren de effectiviteit van hulp aan inwoners die tegelijk gebruikmaken van verschillende vormen van zorg en ondersteuning**
- » **We versterken de ondersteuning voor een beschermd thuis**
- » **We verbeteren de overgang van vrijwilligerswerk naar betaald werk**

In de volgende alinea's vertellen we wederom wat we per speerpunt gaan doen.

- » **We verbeteren de effectiviteit van hulp aan inwoners die tegelijk gebruikmaken van verschillende vormen van zorg en ondersteuning**

Een van de uitdagingen die wij uit de vorige beleidsperiode meenemen, is een goede organisatie

van zorg en ondersteuning die door verschillende disciplines (welzijn, wijkverpleging, sociale dienst, et cetera) wordt geleverd, en die uit verschillende bronnen wordt gefinancierd. Om mensen optimaal te ondersteunen, moet dit alles goed op elkaar zijn afgestemd.

WAT GAAN WE DOEN?

Om de zorg en ondersteuning voor inwoners effectiever te maken, zetten we in op het volgende:

- o Niet-geïndiceerde ondersteuning verbinden aan de geïndiceerde (thuis) zorg
Dit is een pilot die we samen met Het Spectrum en de SDD uitvoeren. Wij financieren extra uren, zodat thuiszorgprofessionals tijd hebben om naast de geïndiceerde zorg ook tijd en aandacht aan de oudere cliënt te geven. We zien hierin een belangrijke kans op verbetering voor zowel de inwoners (één vertrouwd gezicht voor zorg en persoonlijke aandacht) als de professionals (meer voldoening en motivatie door meer tijd voor de cliënt). Verderop bij 4.2, *Programma Ouderen en Eenzaamheid* vertellen we hier meer over.
- o Betere afstemming tussen professionals
We vinden het belangrijk dat inwoners de ondersteuning als één geheel ervaren. Daarom willen we voorkomen dat er dubbel wordt gewerkt, dat er hiaten ontstaan of dat er problemen zijn in de overdracht van de ene professional aan de andere. De behoefte van de inwoners is leidend bij het bepalen van de benodigde ondersteuning. Samen met hen en de professionals zoeken we naar de juiste balans en samenwerking tussen generalistische (brede) hulp waar het kan en specialistische hulp waar het moet. Ook het belang van een goede afstemming met de zorgverzekeraar komt daarbij om de hoek kijken.

» We versterken de ondersteuning voor een beschermd thuis

Als inwoners vanuit een instelling, zoals beschermd wonen, maatschappelijke en vrouwenopvang, ggz en detentie, weer zelfstandig gaan wonen, hebben ze behoefte aan verschillende vormen van ondersteuning. Het is belangrijk dat deze persoonsgericht zijn en aansluiten op de ondersteuning vanuit de instelling¹³.

WAT GAAN WE DOEN?

We richten ons onder andere op het volgende:

- o Welkom in de wijk
Hiermee verbeteren we de ondersteuning bij het opbouwen en onderhouden van sociale netwerken. We bevorderen de sociale inclusie in de wijk en investeren in het tegengaan van stigma's. Dit doen we samen met partijen uit de stad.
- o Terugval voorkomen
Hierbij werken we vanuit deze twee punten:
  1. Het verbeteren en versterken van de begeleiding aan inwoners bij wonen, dagelijks leven en meedoen in de wijk.
Hierin krijgen inwoners zo veel mogelijk zelf de regie. Daarnaast worden ze vanuit de herstelbenadering ondersteund bij bijvoorbeeld zinvolle dagbesteding vinden, een inkomen krijgen en financieel zelfredzaam zijn.
  2. Het verbeteren van het signaleren van een mogelijke terugval bij kwetsbare inwoners ('waakvlam').
Dit doen we door professionals en informele netwerken te trainen in het herkennen van signalen van een terugval bij kwetsbare inwoners. We koppelen de informele

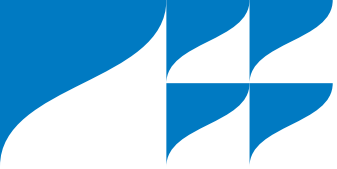
netwerken en professionals aan elkaar als ondersteuningsnetwerk en stellen directe eerste hulp beschikbaar.

- o Nieuwe tussenvoorzieningen ontwikkelen
Inwoners die geen gebruik (meer) hoeven te maken van een beschermde woonvorm, maar die ook nog niet voldoende in staat zijn om zelfstandig te wonen, vallen nu nog tussen wal en schip. Voor deze groep gaan we nieuwe tussenvormen van wonen met begeleiding ontwikkelen.

Hiernaast gaan we ons inzetten voor betaalbare woningen. Dit is een opgave die een brede groep inwoners raakt: terugkerende inwoners uit zorginstellingen of detentie, ouderen en jongeren, mensen met een (lichamelijke) beperking. We zoeken creatieve oplossingen voor zowel nieuwe als passende woonvormen. Dat doen we samen met partners, zoals corporaties en zorginstellingen, maar bijvoorbeeld ook met de SDD in het kader van woningaanpassingen. Meer over de invulling van deze opgave staat in de vastgestelde woonvisie en bouwopgave.

¹³ Transformatieagenda Beschermd wonen en opvang 2018-2020 en Visie Opvang Kwetsbare Groepen Centrumgemeente Dordrecht

» **We verbeteren de overgang van vrijwillige inzet naar betaald werk**

We zien veel winst in een soepelere overgang van vrijwillige inzet naar een passende leer-/werkgeving, en uiteindelijk naar een betaalde baan voor wie dat mogelijk is.

WAT GAAN WE DOEN?

Samen met de SDD gaan we verkennen hoe we de overgang van vrijwillige inzet naar betaald werk kunnen verbeteren en versterken. Op dit gebied hebben we de afgelopen jaren positieve ervaringen opgedaan met zogenoemde participatieplekken. Via deze plekken kunnen inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt actief zijn ('meedoen') bij (maatschappelijke) organisaties. Ook hebben we binnen een aantal ontmoetingspunten zogenoemde No Label-plekken gecreëerd. Hier kunnen mensen laagdrempelig instromen en zichzelf ontwikkelen. Zonder indicatie en zonder hokjesgeest. In eerste plaats als vrijwilliger, en als mogelijk ook richting betaald werk. De komende beleidsperiode gaan we deze voorziening uitbreiden.

» **We verbeteren het subsidiekader**

We geven subsidies aan maatschappelijke organisaties voor ondersteuning van onze inwoners. Daarvoor hebben we een subsidieverordening en die gaan we aanpassen aan deze nieuwe beleidsdoelen.

WAT GAAN WE DOEN?

We gaan de ambities en actiepunten uit dit nieuwe beleidsplan verwerken in een aangepaste subsidieverordening. Die nieuwe subsidieverordening is het kader op grond waarvan maatschappelijke organisaties (betaalde professionele organisaties én vrijwilligersorganisaties) subsidie bij ons kunnen aanvragen voor de uitvoering van hun taken vanaf 2021. Tot die tijd blijft de huidige subsidieverordening van kracht. Bij het aanpassen van de verordening kijken we hoe we de organisaties die bijdragen aan de gewenste maatschappelijke resultaten, het beste kunnen ondersteunen.

4.2 Vernieuwing en versnelling

Naast de verbetering en versterking van ons basisbeleid, zetten we ook in op vernieuwing en versnelling. Dit doen we met behulp van impuls gelden. Hiermee kunnen we specifiek richten op onderwerpen die extra aandacht nodig hebben. In dit geval hebben we het over de volgende speerpunten:

- » **Programma Samen tegen Armoede**
- » **Programma Ouderen en Eenzaamheid**
- » **Investeringsplan Sociaal Domein**

In de alinea's hieronder lichten we ze toe, en vertellen we wat we op deze gebieden gaan doen.

» **Programma Samen tegen Armoede**

De uitvoering van de Wmo moet niet alleen duurzaam zijn, maar ook op lange termijn financieel houdbaar. Om de juiste keuzes te kunnen maken, kijken we naar zogenaamde 'zorgvoorspellers'. Deze gaan over omstandigheden waarin mensen verkeren en die vaak aanleiding zijn tot een grotere behoefte aan zorg en ondersteuning. Een belangrijke zorgvoorspeller is armoede.

WAT GAAN WE DOEN?

Met het programma Samen tegen Armoede dringen we armoede en schulden terug en voorkomen we achterstanden en uitsluiting. We willen versnelling in de aanpak van de volgende vijf actielijnen:

1. We voorkomen schulden en pakken deze aan
We zorgen voor een laagdrempelige toegang tot ons informatie- en ondersteuningsaanbod en verbeteren de vroegsignalering. Ook stimuleren we inkomensreparatie bij minima in Dordrecht
2. We versterken de startpositie van kinderen in armoede
We vragen aan kinderen wat voor hen werkt en zorgen ervoor dat zij meer kunnen meedoen. Bijvoorbeeld door middel van de Dordtpas. Daarnaast ondersteunen we eenoudergezinnen.
3. We versterken de financiële positie van werkende minima
We onderzoeken welke maatregelen vanuit gemeente, werkgevers en werknemers mogelijk zijn en zetten daarop in.
4. We doorbreken de vicieuze cirkel van problematiek
We zetten in op beleid en maatregelen die de vicieuze cirkel van gezondheids- en armoedeproblematiek van inwoners helpen te doorbreken.
5. We voorkomen energie-armoede
We stimuleren energiebesparende maatregelen en ondersteunen mensen met een minimuminkomen en/of schulden.

» Programma Ouderen en Eenzaamheid

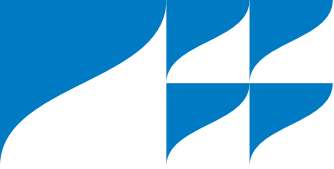
Een andere belangrijke zorgvoorspeller is eenzaamheid. Met het programma Ouderen en Eenzaamheid zorgen we voor een vernieuwende en snellere aanpak van eenzaamheid.

WAT GAAN WE DOEN?

Binnen dit programma zoeken we naar manieren om de trend van toenemende eenzaamheid beter en sneller te kunnen keren. De aandacht gaat in eerste instantie uit naar ouderen, omdat we de komende jaren aankijken tegen een flinke toename van het aantal ouderen in Dordrecht. Met het programma Ouderen en Eenzaamheid willen we ouderen langer zelfstandig en op een voor hun betekenisvolle wijze thuis laten wonen. Dit doen we door middel van de volgende vier actielijnen:

1. We signaleren en maken eenzaamheid bespreekbaar
Dit doen we via huisbezoeken en signaleringstraining.
2. We doorbreken sociaal isolement
Dit doen we door beweegactiviteiten te organiseren voor jong en oud samen.
3. We intensiveren bewezen interventies
De huisbezoeken worden uitgebreid, inclusief een kwaliteitsverbetertraject. Verder zijn in de wijken Crabbefhof en Wielwijk goede ervaringen opgedaan met de samenwerking tussen zorg- en welzijnsprofessionals in de leefomgeving van ouderen. Ook die gaan we uitbreiden.
4. We vernieuwen de werkwijze en aanbod voor ouderen
Hiervoor zetten we in op een betere aansluiting tussen medisch en welzijnsprofessionals.

Net als bij het programma Samen tegen Armoede nemen we succesvolle onderdelen op in het reguliere Wmo-beleid.

In aanvulling hierop zien we dat eenzaamheid zich niet enkel beperkt tot ouderen. Daarom gaat onze aandacht ook uit naar andere doelgroepen. Zowel in dit Wmo-beleid als in het Investeringsplan besteden we aandacht aan eenzaamheidsbestrijding, het versterken van sociale betrokkenheid en het tegengaan van stigma's en uitsluiting.

» **Investeringsplan Sociaal Domein**

Recent hebben we ook het Investeringsplan Sociaal Domein¹⁴ vastgesteld. Dit plan is onderdeel van de opgave Zorgzame Stad, en hierin staat een aantal thema's waarop we gaan vernieuwen en versnellen. Deze thema's zijn altijd domeinoverstijgend en gaan dus niet alleen over de Wmo.

WAT GAAN WE DOEN?

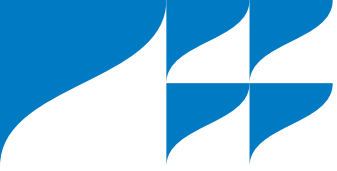
In het Investeringsplan Sociaal Domein staan de beweging van eigen kracht naar doen wat nodig is en preventie centraal. Deze punten hebben we vertaald naar een aantal innovatiethema's. En niet onbelangrijk: het plan legt de verbinding tussen Jeugd en Wmo binnen het sociaal domein.

Voor een sterke Wmo-basis werken we op de volgende thema's aan vernieuwing en versnelling:

- o We zorgen voor een snelle en passende overgang van de Jeugdwet naar de Wmo (van 18- naar 18+)
Dit betekent dat we waar mogelijk anders met wet- en regelgeving omgaan en een betere samenwerking tussen Dienst Gezondheid en Jeugd en de SDD opzetten. Zodat jongeren niet tussen wal en schip raken.

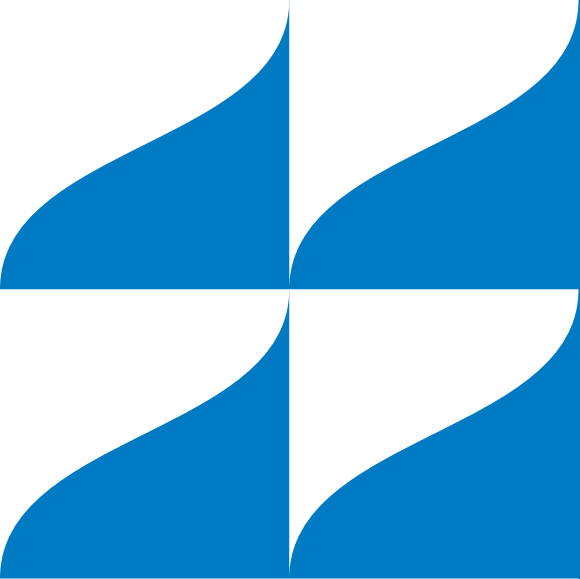
- o We verbeteren de onafhankelijke cliëntondersteuning
Hiervoor voeren we nieuwe methodes in die een bewezen groter en effectiever bereik hebben. Zo kunnen we inwoners helpen met onafhankelijke informatie en advies.
- o We bouwen de bureaucratie rondom herindicatie en verantwoording af
Hierdoor kunnen inwoners dit proces sneller, simpeler en zonder onnodige herhalingen doorlopen. Onze aanbieders profiteren hier ook van.
- o We verbeteren het sociaal wijkteam als lokale toegang voor zorg en ondersteuning
Dit doen we door het aanscherpen van de taken, professionaliseren van hun werkwijze en ontwikkelen van een slagvaardigere organisatievorm.
- o We organiseren voldoende kennis en kunde binnen de gemeente
Hierdoor kunnen we onze rol als opdrachtgever richting aanbieders nog beter invullen – als 'professionele tegenkracht'.
- o We experimenteren met (nieuwe) preventieve maatregelen voor het aanpakken van zorgvoorspellers
Hierbij kijken we per wijk wat nodig is. Zo willen we de positieve gezondheid van inwoners verhogen, de denk- en doekracht van inwoners verbeteren én zorgvragen voorkomen of verminderen.
- o We onderzoeken of er beschikingsvrije alternatieven zijn voor verschillende maatwerkvoorzieningen
Denk hierbij aan dagbesteding, individuele begeleiding en schuldhulpverlening. We zoeken uit of we die naar de algemene voorzieningen kunnen overhevelen.

¹⁴ Raadsvoorstel Investeringsplan Sociaal Domein 11-4-2019 / Beschikbaar stellen krediet 15-5-2019)

- o We vernieuwen de aanpak voor aandachtshuishoudens
Hiervoor willen we een beter en goedkoper ondersteuningstraject opzetten en de verschillende 'schotten' tussen wet- en regelgeving opheffen. In dit kader experimenteren we met de inzet van een functionaris ('sociaal pontonnier') die doorzettingsmacht heeft over alle betrokken domeinen.
- o We willen sociaal isolement en eenzaamheid tegengaan
Dit doen we door ontmoetingsactiviteiten en ondersteuning aan elkaar te verbinden.

Het investeringsplan is vanuit incidentele middelen gefinancierd. Hierbinnen werken we met maatschappelijke kosten-batenanalyses als onderbouwing van de resultaten en wat daarin wel en niet werkt. Net als voor bovenstaande programma's, geldt hiervoor dat succesvolle onderdelen worden opgenomen in de reguliere Wmo-begroting.

5.

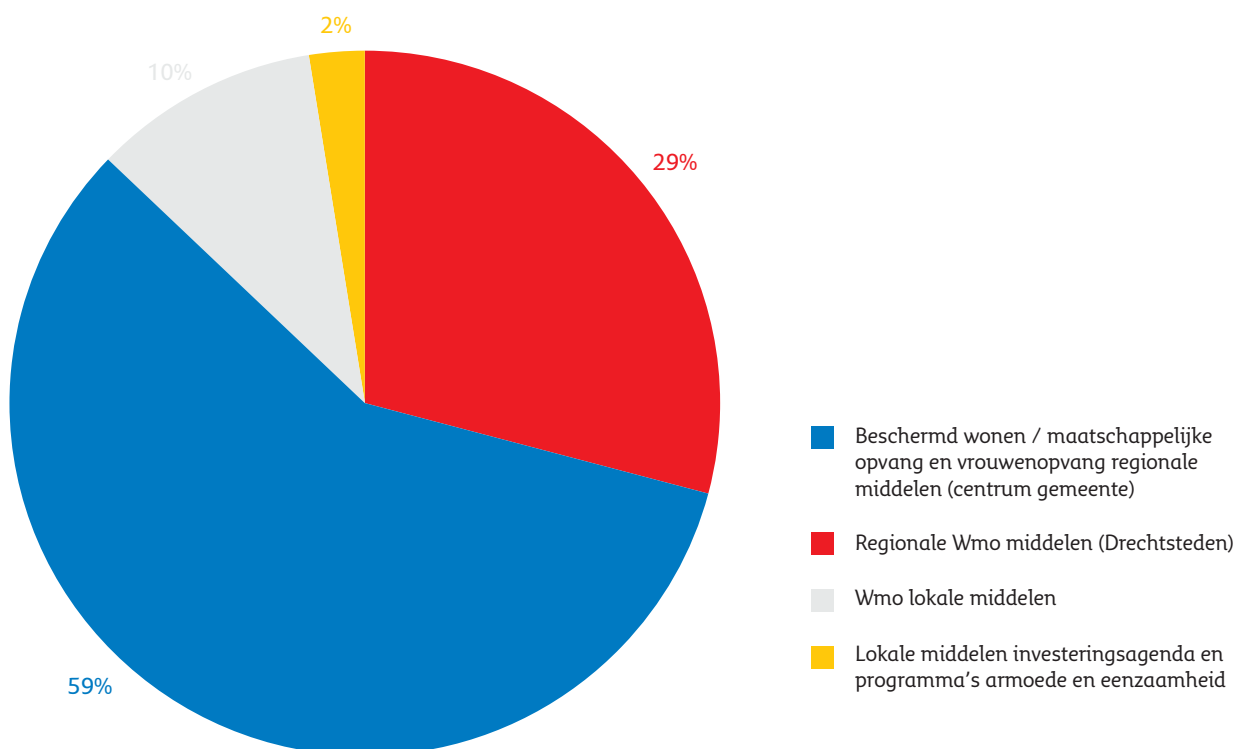
Financiën

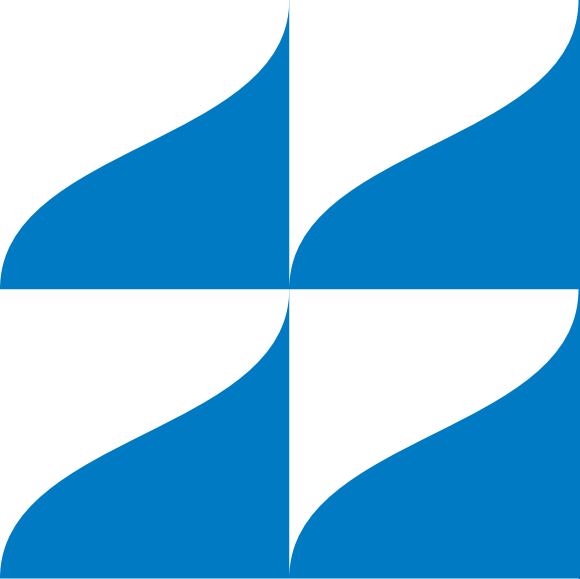

Dit meerjarenbeleidsplan gaat over het lokale Wmo-beleid. Dat wil zeggen: de opgaven en de taken waar wij als gemeente volledig verantwoordelijk voor zijn en uitvoering aan geven. In onderstaande figuur laten we zien hoe de verdeling is.

We besteden circa 89 miljoen euro aan de uitvoering van de Wmo-taken. Hierbij geven we graag nog aan dat de uitvoering van de regionale Wmo-taken (maatwerkvoorzieningen) een Drechtstedelijke taak is. Deze taak valt onder de verantwoordelijkheid van het Drechtstedenbestuur en de Drechtraad, en de uitvoering ligt bij de Sociale Dienst Drechtsteden. De uitvoering van de maatschappelijke opvang en beschermd wonen valt onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten uit de regio. Dordrecht is als centrumgemeente verantwoordelijk voor de uitvoering.

Wmo financiële middelen

Bijlage

Monitor Wmo-beleidsplan 2015-2018

Cijfers op gestelde doelen

Algemene maatschappelijke effecten gemeten onder de Dordtse bevolking en gerapporteerd in de Monitor Sociaal, 2013 en 2017

Indicator	2013	2017 doel	2017
Aandeel met eigen kracht	4%	gelijk	5%*
Aandeel dat mantelzorgt	26%	toename	28%*
Aandeel dat spilzorger is	1%	gelijk	1%
Aandeel dat in verenigingsverband of daarbuiten activiteiten doet	76%	gelijk	74%*
Aandeel met onvoldoende contacten (eigen beleving)	7%	afname	8%
Aandeel dat vrijwilligerswerk doet	34%	toename	36%
Bewoners in sociaal isolement	7%	gelijk	8%

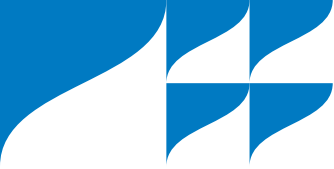
- Betekent een significante verandering tussen 2013 en 2017
Bron: OCD 2017, Monitor Sociaal 2017 Eigen kracht, sociaal netwerk en participatie en OCD 2013 Monitor Sociaal 2013 Eigen kracht, participatie, vrijwillige inzet en mantelzorg

Doel 1

We helpen de inwoners met een ondersteuning zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig, waarbij zij zoveel mogelijk de regie behouden.

De ambitie was om met deze doelstelling een verschuiving van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen en eigen kracht te maken in de periode 2015–2019.

Clënten met individuele voorzieningen op basis van de WMO	2016	2017	2018	2019
Dordrecht	6863	6945	6496	6931

Op basis van de aantallen cliënten die het OCD heeft gekregen voor het cliëntervaringsonderzoek Wmo 2015 zien we **geen** afname in de maatwerkvoorzieningen, eerder een lichte toename als we het eerste en het laatste jaar vergelijken. Toch zijn de getallen op zichzelf geen aanleiding om te veronderstellen dat dit een verschuiving is van lichte zorg naar zware zorg of andersom, of van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen. Als er meer oudere mensen gekomen zijn die nu eenmaal vanwege hun hogere leeftijd een beroep doen op deze zorg, is dat een stijging die we mogen verwachten en zou dit kunnen worden geïnterpreteerd als dat mensen die deze zorg aanvragen eigen regie houden. Kortom deze cijfers alleen zeggen wel iets, maar vertellen ons heel weinig.

Er zijn op de website 'waar staat je gemeente' voor Dordrecht ook gegevens te vinden. Er zijn verschillen tussen deze bronnen die we niet kunnen verklaren.

Op de beleidsindicator 'aantal maatwerkarrangementen WMO' uit de bestuursrapportage Dordrecht van 2019 blijkt dat er in 2018 **66 arrangementen per 100 inwoners** zijn (landelijk is dat 68 per 1000 inwoners). Deze getallen zijn niet te vergelijken met die van de jaren daarvoor, omdat er vanaf 2018 een nieuwe meetwijze is.

Doel 2

We voeren taken en ambities uit binnen het beschikbare Wmo-budget en werken aan kosten reductie.

De ambitie is om een reductie van 25% reductie op begeleiding (tov 2014?) 40% bezuinigen op huishoudelijke ondersteuning (idem?) Streven is dat de uitvoeringskosten vergelijkbaar zijn met het landelijk gemiddelde.

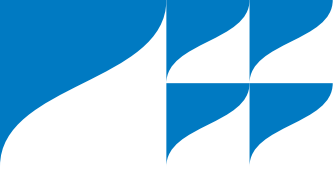
Huishoudelijke ondersteuning	realisatie
2014	€ 8.007.175
2015	€ 7.441.188
2016	€ 6.630.189
2017	€ 6.429.450
2018	€ 6.756.613

*Bron: Jaarverslag Sociale Dienst Drechtsteden
Bedragen x 1.000*

In 2015 zijn de lagere lasten veroorzaakt door de daling van het aantal cliënten die een beroep doen op de huishoudelijke ondersteuning. Aangenomen wordt dat dit het gevolg is van de hogere eigen bijdragen die zij in 2015 moesten betalen. De dalende trend vanuit 2015 zette zich in 2016 voort. In 2017 is het aantal klanten voor het eerst sinds jaren weer gestegen. De kosten nemen ook in 2018 verder toe. De aangekondigde stijging van de lasten als gevolg van de nieuwe cao huishoudelijke hulp zal pas in 2019 merkbaar zijn. Ten opzichte van 2014 zijn de kosten voor Huishoudelijke ondersteuning gedaald met 15,6%.

Begeleiding en kortdurend verblijf & persoonlijke verzorging	realisatie
2015	€ 7.379.795
2016	€ 7.441.188
2017	€ 8.935.271
2018	€ 10.061.194

*Bron: Jaarverslag Sociale Dienst Drechtsteden
Bedragen x 1.000*

De lagere lasten in 2015 kunnen verklaard worden door de sterke daling van het aantal klanten vanuit de wettelijke herindicatie. In 2016 is het budget naar beneden bijgesteld. Ondanks de bijstelling blijft er een overschot op de begroting. In 2017 is het klantenbestand gegroeid waardoor de kosten zijn toegenomen. In 2018 blijft het klantenbestand groeien. Naast een toename in aantal is de zwaarte van de indicaties individuele Begeleiding gestegen. Ten opzichte van 2015 zijn de kosten voor begeleiding en kortdurend verblijf & persoonlijke verzorging gestegen met 36,3%.

Doel 3

Inwoners die gebruik maken van algemene- en maatwerkvoorzieningen beoordelen deze positief

Sinds 2016 voert het OCD jaarlijks het verplichte cliëntervaringsonderzoek uit voor de Drechtsteden. In dit onderzoek wordt Wmo-cliënten onder andere gevraagd de kwaliteit en het resultaat van de ondersteuning te beoordelen. Een grote meerderheid van de Wmo-cliënten in de Drechtsteden vindt de kwaliteit van de ondersteuning die zij krijgen goed. Dit aandeel is gestegen van 78% in 2016 naar 86% in 2019. Tevens vindt men de ondersteuning passen bij de hulpvraag die men heeft. Ook hier zien we een stijging in de loop der tijd, in 2016 vindt 76% de ondersteuning passen bij de hulpvraag, in 2019 is dit 84%. Hoewel de stijging tussen opeenvolgende jaren niet significant is op Drechtsteden-niveau is het verschil tussen 2016 en 2019 wel significant voor beide stellingen.

Tabel 1

Kwaliteit van de ondersteuning % (helemaal) mee eens), 2016-2019

STELLING: Ik vind de kwaliteit van de ondersteuning die ik krijg goed.	2016	2017	2018	2019
Alblasserdam	81	77	81	89
Dordrecht	76	79	79	86 ↑
Hardinxveld-Giessendam	81	87	78 ↓	84
Hendrik-Ido-Ambacht	79	82	81	84
Papendrecht	83	81	83	87
Sliedrecht	78	83	80	85
Zwijndrecht	80	83	84	86
DRECHTSTEDEN (excl. Hardinxveld-Giessendam)	78	80	81	-
DRECHTSTEDEN (incl. Hardinxveld-Giessendam) ^a	-	-	80	86

STELLING: De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag.	2016	2017	2018	2019
Alblasserdam	79	77	82	86
Dordrecht	74	79	82	84
Hardinxveld-Giessendam	76	85 ↑	77 ↓	79
Hendrik-Ido-Ambacht	76	81	79	84
Papendrecht	79	79	83	86
Sliedrecht	79	81	82	86
Zwijndrecht	77	80	85	85
DRECHTSTEDEN (excl. Hardinxveld-Giessendam)	76	79	82	-
DRECHTSTEDEN (incl. Hardinxveld-Giessendam) ^a	-	-	82	84

^a = het Drechtstedengemiddelde incl. Hardinxveld-Giessendam is niet opgenomen voor 2016 en 2017, omdat de gemeente in die jaren nog niet tot de Drechtsteden behoorde en het CEO Wmo toen niet door het OCD is uitgevoerd

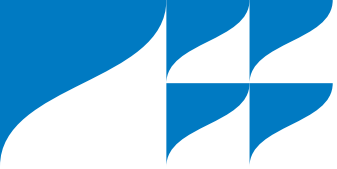
Toelichting: antwoordcategorieën 'geen mening' en 'niet van toepassing' zijn buiten beschouwing gelaten.

↑ = significante stijging t.o.v. 2018

↓ = significante daling t.o.v. 2018

Bron: OCD 2016-2019, Cliëntervaringsonderzoek Wmo REGIO DRECHTSTEDEN

Cliënten zijn tevens tevreden over het resultaat van de ondersteuning die zij krijgen. Ook hier neemt de tevredenheid toe in de loop der jaren. In 2019 zegt 78% dat de ondersteuning hen helpt om beter de dingen te kunnen doen die men wil (was 73% in 2016), 82% kan zich beter redden door de ondersteuning (was 77% in 2016) en voor 76% biedt de ondersteuning hen een betere kwaliteit van leven (was 70% in 2016). Voor alle drie de stellingen geldt dat het verschil tussen 2016 en 2019 significant is op Drechtsteden-niveau.

Tabel 2

Resultaat van de ondersteuning % (helemaal) mee eens), 2016-2019

STELLING: Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik beter de dingen doen die ik wil.	2016	2017	2018	2019
Alblasserdam	76	78	78	82
Dordrecht	72	72	70	76 ↑
Hardinxveld-Giessendam	68	77 ↑	70	73
Hendrik-Ido-Ambacht	70	77	75	78
Papendrecht	73	78	78	80
Sliedrecht	77	76	77	82
Zwijndrecht	71	76	80	81
DRECHTSTEDEN (excl. Hardinxveld-Giessendam)	73	74	75	-
DRECHTSTEDEN (incl. Hardinxveld-Giessendam) ^a	-	-	74	78

STELLING: Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik mij beter redden.	2016	2017	2018	2019
Alblasserdam	79	82	83	84
Dordrecht	75	76	77	81
Hardinxveld-Giessendam	78	79	78	75
Hendrik-Ido-Ambacht	78	82	80	82
Papendrecht	80	79	83	86
Sliedrecht	82	83	83	84
Zwijndrecht	78	80	83	84
DRECHTSTEDEN (excl. Hardinxveld-Giessendam)	77	78	80	-
DRECHTSTEDEN (incl. Hardinxveld-Giessendam) ^a	-	-	80	82

STELLING: Door de ondersteuning die ik krijg, heb ik een betere kwaliteit van leven.	2016	2017	2018	2019
Alblasserdam	74	76	76	75
Dordrecht	67	68	69	77 ↑
Hardinxveld-Giessendam	73	69	68	70
Hendrik-Ido-Ambacht	72	71	71	76
Papendrecht	74	75	73	78
Sliedrecht	76	72	73	76
Zwijndrecht	70	70	78	77
DRECHTSTEDEN (excl. Hardinxveld-Giessendam)	70	70	72	-
DRECHTSTEDEN (incl. Hardinxveld-Giessendam) ^a	-	-	72	76

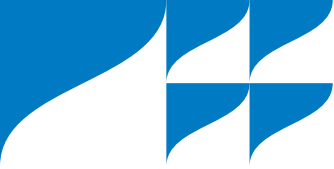
^a = het Drechtstedengemiddelde incl. Hardinxveld-Giessendam is niet opgenomen voor 2016 en 2017, omdat de gemeente in die jaren nog niet tot de Drechtsteden behoorde en het CEO Wmo toen niet door het OCD is uitgevoerd

Toelichting: antwoordcategorieën 'geen mening' en 'niet van toepassing' zijn buiten beschouwing gelaten.

↑ = significante stijging t.o.v. 2018

↓ = significante daling t.o.v. 2018

Bron: OCD 2016-2019, Cliëntervaringsonderzoek Wmo REGIO DRECHTSTEDEN

Doel 4

We bieden opvang (maatschappelijke opvang en vrouwenopvang) en beschermd wonen voor de inwoners die zich niet zelfstandig in de samenleving kunnen handhaven.

Cijfers over de verblijfsbuur in de opvang worden niet geregistreerd in landelijke of regionale databanken zoals 'Waar staat je gemeente' of 'Hoe gezond is Zuid-Holland-Zuid'. Wel is het aantal Cliënten met verblijf en opvang inzichtelijk voor de regio en over 2018 ook per gemeente.

Aantal cliënten met verblijf en opvang	2015		2016		2017		2018	
	Opvang: vrouwen	Opvang	Opvang: vrouwen	Opvang	Opvang: vrouwen	Opvang	Opvang: vrouwen	Opvang
Dordrecht	195	500	-	-	570	1.535	235	705

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

Aantal cliënten met verblijf en opvang per gemeente	2018	
	Opvang: vrouwen	Opvang
Dordrecht	235	705

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek

